



Artikelarkiv Arvesølv 2001

Smedjehuset i Nørregade

af Jens Christian Nielsen



Tegning af Smedjehuset udført 1959 af Ejner Rasmussen.

der blev brugt både af smeden og som branddam. Det nærliggende *Troelskær* var gårdenes fælles vandingssted. Branddammen blev brugt indtil 1943, hvor den blev fyldt op.

Ejeren af *Smedjehuset* var indtil 1901 Søren Hansen, kaldet *Søren Smed*, født i Munkebo i 1838. Han må have boet et andet sted i byen, for der var ikke beboelse til *Smedjehuset*. Måske har han boet på Fjordvej 34 (nedrevet for at give plads til Troels Allé), for dér boede i mange år *Søren Smeds* søn, der også hed Søren Hansen og også blev kaldt *Søren Smed*, selv om han var fisker. Den gamle *Søren Smed* døde i 1901, og ved ovennævnte skøde overdrog enken Louise Augusta Hansen i 1904 for tusinde kroner smedjen og "alt i Huset værende Smedeværktøj og Inventarium" til den da 29-årige smed Rasmus Peter Rasmussen.

Peter Rasmussen var født i Ejby i Vor Frue Landsogn ved Odense i 1875 og kom efter skolegang på Nørregades Friskole i Odense i smedelære og arbejdede nogle år i Odense og Frederikshavn. I 1901 kom Peter Rasmussen til Munkebo og blev i 1904 gift med Jensine Kirstine Edvardsen, datter af husmand Hans Edvardsen og hustru Anne Marie fra gården på hjørnet af Fjordvej og Kystvej.

Peter byggede hus på Fjordvej 109 ved siden af forsamlingshuset. Dér indrettede han beboelse og smedje, indtil han i 1904 overtog *Smedjehuset* i Nørregade. I hjemmet voksede to piger og to drenge op – drengene Daniel og Regnar arbejdede i mange år i smedjen i Nørregade.

I næsten enhver landsby har der ligget mindst én smedje. I Munkebo var der i mange år en smedje, hvor Nørregade i dag munder ud i Lindø Alléen. I et skøde af 19. juni 1904 blev huset beskrevet som en "Smedje beliggende i den nordre Ende af Munkebo By ud til Gaden tæt ved Branddammen, *Smedjehuset* kaldet". Den nævnte branddam var *Flettekæret*,

Peter Rasmussen var kendt for dygtighed og energi og havde opgaver i andre sogne end Munkebo. F.eks. vedligeholdt han de fleste mælkevogne i Munkebo, Dræby og Drigstrup, selv om der lå andre smedjer dér.

Det var naturligvis de mange landbrugsmaskiner, der skulle repareres, og da de var hestetrukne, skulle hestene jo sko, så der var arbejde til både Peter samt drengene Daniel og Regnar, der begge var udlært som beslagsmede.



Hus og smedje Fjordvej 109



Peter Rasmussen og ukendt mand ved Smedjehuset i Nørregade

Under anden verdenskrig, da Beldringe Lufthavn skulle anlægges, fik den lokale entreprenør en del af opgaven. Han skulle bruge en masse trillebøre, og stellerne til dem blev lavet i smedjen i Nørregade.

Smedearbejdet var hårdt. At få et stykke fladjern til at blive en ring og lægge den på store vognhjul af træ krævede kræfter. Når ringene var lagt på, blev hjulene sat ud i dammen, så træet kunne udvide sig og ringene sætte sig fast.

At sko en hest var heller ikke for tøsedrenge. Hestens ben skulle holdes fast over smedens knæ, mens den gamle sko blev taget af, hoven filet til og en ny sko sat på. Tit var hestene urolige, men et solidt tag i benet kunne som regel bringe dem til ro.

I starten foregik det meste smedearbejde ved håndkraft, senere fik man maskiner til det, men hammerens karakteristiske slag på ambolten lød i mange år fra smedjen – og ikke sjældent hørtes sang, især når Regnar hjalp til, for han var en meget brugt diletantskuespiller og øvede sig så i smedjen.



Peter Rasmussen

Peter Rasmussen blev en markant personlighed i sognet. Han nød stor tillid og viste også tillid til andre. I byen var der f.eks. en mand, som en gang imellem tog sig en ordentlig druktur. Hvis manden ikke havde penge, lånte han af Peter, der altid fik pengene tilbage – selv om det skete i afdrag.

Peter cyklede til og fra arbejde, og ned ad bakken i Nørregade og rundt i svinget ved brugsen gik det stærkt. Han kom tit helt over i den modsatte side af vejen – men der var jo ikke megen anden trafik. Næsten hver dag gik han i mange år i rask tempo fra hjemmet på Fjordvej ad den gamle vej gennem Dræby til stationen og hjem ad den nye landevej. Det var tre fjerdingvej (ca. 5,6 km), og han gik rask til mens han svingede sin stok.

I 1944 stoppede den populære smed sit arbejde i *Smedjehuset*, 69 år gammel, og smedjen blev overdraget til sønnen Daniel, der var uddannet beslagsmed i Oure. Peter Rasmussens hustru Jensine var død i 1961, og Peter døde i 1969 i Kerteminde, 94 år gammel.

Danni var i 1942 blevet gift med Ellen Lykkegaard. Hun var fra Vorning i Tjele storkommune og tjente på *Højvang*. Fire år forinden var Danni ude for en færdselsulykke. I Bullerup kørte han på motorcykel ind i en mørkelagt mælkevogn og kom slemt til skade. Han fik tilkendt en erstatning, og sagfører Kragh i Kerteminde gav ham følgende råd: Køb jord for pengene, for der bliver snart krig. Der blev mageskiftet med gårdejer Knud Rasmussen fra *Flettekjærgård*, der ejede en grund neden for *Rosendalgård* og ovenfor *Smedjehuset*, og dér byggede Daniel og Ellen et hus i 1946.



Daniel ("Danni") Rasmussen, da han fik kørekort i 1946.

Danni videreførte faderens traditioner og tilførte nye opgaver både inden for smedefaget og andet arbejde. F.eks. lavede han ålejern, som han fik patent på og solgte lokalt og uden for sognets grænser. I 1950 fik han til opgave at installere vandværkerne i Munkebo, Drigstrup og Seden. For enden af Nørregade står bygningen endnu.

At Danni heller ikke var sådan at slå ud, illustrerer følgende beretning: En lørdag under krigen cyklede han til Bellinge sydvest for Odense efter en radio. På vej tilbage gennem Odense radioen blev der luftalarm, og Danni måtte cykle ud af byen. Han nåede helt omkring Nørre Lyndelse, inden det igen var sikkert at færdes i Odense, så det blev en lang tur med radioen på cyklen. Radioen blev flittigt benyttet af én af Daniel og Ellens bekendte, en ung mand i Munkebo, der aflyttede dansk radio fra England. Først efter krigens slutning blev de klar over, at den unge mand var aktiv i modstandsbevægelsen.

Danni fulgte med tiden, og umiddelbart efter krigen fik han bil, så han kunne køre ud og lave bøndernes redskaber på marken. Desuden reparerede han grønsagsmaskiner for Odense Konservesfabrik. I slutningen af 1950'erne begyndte så den helt store omvæltning i Munkebo:

Lindøværftet og en masse huse skulle bygges – og i 1960 måtte den gamle landsbysmedje som så mange andre huse og gårde væk. Munkebo Kommune og Ejendomsselskabet Lindø kappedes om at købe jorden, hvor *Smedjehuset* og Danni og Ellens hus lå. Det blev Ejendomsselskabet, der gik af med sejren, og Ellen og Daniel flyttede til Odense, hvor Daniel døde i 1996